

قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی تولیدی و صنعتی و اجرائی کشور در اجرای پروژه ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات

شماره ۷۹۹ - ۱۳۷۶/۱/۱۶

حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

طرح حداکثر استفاده از توان اجرائی ، تولیدی و صنعتی کشور در اجرای پروژه ها که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن تصویب و به تایید شورای نگهبان رسیده است در اجرای اصل یکصد و بیست سوم قانون اساسی به پیوست ارسال می گردد.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی اکبر ناطق نوری

شماره ۴۵۵ - ق - ۱۳۷۶/۱/۲۰

سازمان برنامه و بودجه

قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی تولیدی و صنعتی و اجرائی کشور در اجرای پروژه ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ دوازدهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۲ به تایید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۷۹۹ - ق مورخ ۱۳۷۶/۱/۱۶ واصل گردیده است ، به پیوست جهت اجراء ابلاغ می گردد .

رئیس جمهور - اکبر هاشمی رفسنجانی

ماده ۱ - به منظور استفاده هر چه بیشتر از توان فنی مهندسی تولیدی و صنعتی و اجرائی کشور کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها ، مؤسسات ، شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت (موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی) ، بانکها ، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت (موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی) ، بانکها ، مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی موضوع (ماده ۵ قانون محاسبات عمومی) ، مؤسسات عمومی یا عام المنفعه ، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی و همچنین تمامی سازمانها ، شرکتهای و مؤسسات ، دستگاهها و واحدهائی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران ، شرکت ملی گاز ایران ، شرکت پتروشیمی ، سازمان هواپیمائی کشوری ، سازمان صدا و سیما ، شرکت ملی فولاد و شرکت ملی صنایع مس ایران اعم از اینکه قانون خاص خود را داشته و یا از قوانین و مقررات عام تبعیت نمایند و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها موظفند در ارجاع کارهای خدمات مهندسی مشاور، پیمانکاری ، ساختمانی ، تاسیساتی و تجهیزاتی پروژه های خود اعم از اینکه از بودجه عمومی دولت و یا از درآمدهای خود و یا از اعتبارات و تسهیلات ارزی و ریالی دستگاههای مزبور استفاده می کنند براساس این مصوبه اقدام کنند.

ماده ۲ - به منظور تقویت توان فنی و اجرائی کشور در اجرای کارهای بزرگ و استفاده از توان داخلی ، سازمان برنامه و بودجه موظف است ظرف مدت سه ماه با کسب نظر از وزارتخانه های ذیربط آئین نامه لازم برای سازماندهی و روش فعالیت واحدهای پیمانکار طراحی و ساخت را تهیه و برای تصویب به هیات وزیران تسلیم نماید .

تبصره ۱ - پیمانکار طراحی و ساخت به شرکت یا مؤسسه ای اطلاق می شود که مسئولیت انجام خدمات طراحی تفصیلی و اجرائی (طراحی مهندسی یا مهندسی فرآیند) ، تهیه و تامین کالا و تجهیزات ، عملیات اجرائی ، نصب و راه اندازی و مدیریت انجام این فعالیتها در یک پروژه را برعهده دارد.

تبصره ۲ - به منظور ایجاد فرصت کافی برای محققین و مبتکران داخلی در تامین نیازهای تکنولوژیک ، تجهیزات و مواد اولیه مورد نیاز کشور کلیه دستگاههای موضوع ماده (۱) موظف هستند حداقل شش ماه از برگزاری مناقصه لیست انواع تکنولوژی ها ، تجهیزات و مواد اولیه مورد نیاز خود را در اختیار سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران قرار دهند . این سازمان موظف است در کمتر از یک ماه لیست فوق را منتشر و به اطلاع کلیه محققین و مبتکرین کشور برساند .

ماده ۳ - از تاریخ تصویب این قانون ارجاع کارهای خدمات مهندسی مشاور و پیمانکاری ساختمانی ، تاسیساتی ، تجهیزاتی و خدماتی صرفاً به مؤسسات و شرکتهای داخلی مجاز است و در صورت عدم امکان با پیشنهاد دستگاه اجرائی و تصویب شورای اقتصاد از طریق مشارکت از شرکتهای ایرانی - خارجی مجاز خواهد بود حداقل سهم ارزشی کار طرف ایرانی پنجاه و یک درصد خواهد بود .

تبصره ۱ - طرف قرارداد موظف است کلیه لوازم و تجهیزات و خدماتی را که در داخل کشور تولید و ارائه می شود یا قابلیت تولید و ارایه دارد مورد استفاده قرار دهد . در هر حال حداقل پنجاه و یک درصد از ارزش کار بایستی در داخل انجام پذیرد و کارفرما مکلف است بر این امر نظارت نماید موارد استثنا پس از تایید سازمان برنامه و بودجه بایستی به تصویب شورای اقتصاد برسد .

تبصره ۲ - پیمانکار ایرانی و یا مشارکت ایرانی - خارجی صرفاً مجاز است بخش یا بخشهایی از کار را به واحدهای تخصصی بصورت دست دوم واگذار نماید و نمی تواند تمامی قرارداد را یکجا به صورت دست دوم واگذار نماید .

سازمان برنامه و بودجه موظف است به نظارت کلی بر این امر میباشد.^۱

**۱ . دستورالعمل اجرایی ماده ۳ قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرائی کشور
بخشنامه شماره ۱۰۵/۱۸۰۸۹ - ۱۳۸۱/۲/۹**

وزارت خانه ... / سازمان / مؤسسات و شرکتهای دولتی

در راستای نظارت کلی بر اجرای ماده ۳ قانون حداکثر استفاده از توان فنی ، مهندسی ، تولیدی ، صنعتی و اجرائی کشور در اجرای پروژه ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی که از وظایف سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور می باشد ، دستورالعمل پیوست در ۴ صفحه ، به منظور نحوه ارجاع فعالیت خدمات مهندسی مشاور ، پیمانکاری و خدماتی پروژه ها به صورت منفرد یا توأم چند فعالیت ، جهت اجراء ابلاغ می گردد .

رعایت این دستور العمل برای تمامی مخاطبین ذکر شده در ماده یک قانون یاد شده (کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها ، مؤسسات ، شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت ، بانکها ، مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی ، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی و ...) الزامی است .

۱- تعاریف

۱-۱ - قانون: منظور از قانون ، قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی تولیدی و صنعتی و اجرائی کشور در اجرای پروژه ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی، می باشد.

۱- ۲- سازمان: منظور از سازمان، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور می باشد.

۱- ۳- **دستگاه اجرایی:** منظور از دستگاه اجرایی، کلیه وزارتخانه ها، سازمانها، موسسات، شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت (موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی)، بانکها، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (موضوع ماده ۵ قانون محاسبات عمومی)، موسسات عمومی یا عام المنفعه، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی و همچنین تمامی سازمانها، شرکتهای و موسسات دستگاهها و واحدهای که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، از قبیل شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز، شرکت پتروشیمی، سازمان هواپیمائی کشور، سازمان صدا و سیما، شرکت ملی فولاد و شرکت ملی صنایع مس ایران، اعم از اینکه قانون خاص خود را داشته و یا از قوانین و مقررات عام تبعیت نمایند و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها، می باشد (مخاطبین موضوع ماده یک قانون).

۱- ۴- **پروژه:** عبارتست از مجموعه فعالیتهای هدف دار مهندسی، تدارکات، اجرا، راه اندازی که منجر به احداث یک واحد جدید و یا توسعه، بهبود، افزایش تولید یا بهره بردار در یک واحد موجود گردد.

۱- ۵- **ارجاع کار:** عبارت است از واگذاری مسئولیت انجام خدمات مورد نیاز پروژه طی یک قرارداد.

۱- ۶- **کارطرفی ایرانی:** منظور از کار طرف ایرانی، سهم ارزشی قرارداد است که مسئولی به انجام آن به شرکت یا موسسه ایرانی واگذار شده است.

۱- ۷- **کار در داخل کشور:** منظور از کار در داخل کشور، سهم ارزشی فعالیتهای مختلف قرارداد است که توسط طرف قرارداد مستقیماً" توسط خود یا از طریق اشخاص ثالث(اعم از ایرانی یا خارجی) در داخل کشور تولید و ارائه می گردد.

۱- ۸- **کمیته کارشناسی نظارت:** کمیته ای است مرکب از پنج فخره، شامل نماینده معاون امور تولیدی سازمان، مدیران کل دفتر امور بخشی مربوطه و دفتر امور مشاوران و پیمانکاران سازمان، دبیرخانه شورای اقتصاد و یا نمایندگان تام الاختیار ایشان و نماینده تشکیل صنفی مربوط.

۱- ۹- **دبیرخانه کمیته کارشناسی نظارت:** دبیرخانه کمیته کارشناسی نظارت، دفتر امور صنایع و معادن حوزه معاونت امور تولیدی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشوری باشد.

۲- روش ارجاع کار

۲- ۱- ارجاع کار مختلف پروژه ها به صورت منفرد یا توأمان چند فعالیت، صرفاً" به شرکتهای و موسسات ایرانی مجاز است.

۲- ۲- چنانچه دستگاههای اجرایی برای ارجاع کار پس از مشورت یا هماهنگی با سازمان(دفتر امور بخشی ذیربط) یا پس از استعلام و یا انجام مناقصه، به این نتیجه رسیده اند که شرکت یا موسسه ایرانی توانمند وجود نداشته و یا به تعداد کافی وجود ندارد، با ارائه گزارش مستدل، پس از اخذ مجوز شورای اقتصاد می تواند، پروژه های خود را به شرکتهای ایرانی - خارجی ارجاع نمایند، مشروط بر آن که سهم شرکت یا موسسه ایرانی در مشارکت ایرانی - خارجی کمتر از ۵۱٪ نباشد.

۲-۳- در آگهی مناقصات یا استعلام، صراحتاً و شفاف خواسته شود که شرکتها و موسسات ایرانی می توانند به صورت منفرد و یا به صورت مشارکت مدنی با شرکتهای خارجی برای شرکت در مناقصه اعلام آمادگی نمایند، مشروط بر آنکه سهم شرکت یا موسسه ایرانی و در مشارکت کمتر از ۵۱٪ نباشد.

۲-۴- مشارکتهای مدنی ایرانی - خارجی داوطلب، باید تفاهم نامه فی مابین خود را همزمان با تسلیم پیشنهاد، به دستگاه اجرایی ارائه نمایند.

۲-۵- ارجاع کار به پیشنهاد دهندگانی مجاز است که در پیشنهاد خود، انجام ۵۱٪ ارزش کار را با استفاده از کلیه لوازم و تجهیزات و خدماتی که در ایران تولید می شود و یا قابلیت تولید، ارائه و انجام دارد، پیشنهاد نموده باشند. ارجاع کار به پیشنهاد دهندگانی که انجام کمتر از ۵۱٪ ارزش کار را در داخل کشور پیشنهاد یا تعهد نموده باشند، پس از اخذ مصوبه شورای اقتصادی مجاز می باشد. (موضوع تبصره یک ماده ۳ قانون)

۲-۶- دستگاه اجرایی برای اطلاع از ارزش قراردادی کار داخل کشور بایستی موارد زیر را به صورت شفاف در اسناد مناقصه درج و پاسخ صریح و شفاف آن را از پیشنهاد دهندگان، خواستار شوند.

۲-۶-۱- در ارجاع کارهای مهندسی و تدارکات (E.P) یا مهندسی، تدارکات و اجرا (E.P.C) یا مهندسی، تدارکات، اجرا، مدیریت (E.P.C.M) میزان و ارزش قراردادی کار مهندسی که در ایران و توسط ایرانی انجام می شود.

۲-۶-۲- میزان، ارزش و منبع تامین (SUPPLYER) کالا یا مواد اولیه، مواد انبوه

(BULK MATERIAL)، اقلام استاندارد تولید کشور ایران که در اجرای پروژه بکار می برند.

۲-۶-۳- میزان ارزش تجهیزاتی که ساخت آنها را به سازندگان یا تولید کنندگان ایرانی واگذار می نمایند، به همراه فهرست سازندگان ایرانی (VENDOR LIST) که برای ارجاع کار از بین آنها انتخاب خواهد شد.

۲-۶-۴- میزان ارزش کارهایی که راساً توسط شرکت ایرانی طرف قرارداد (به صورت منفرد یا به صورت مشارکت ایرانی - خارجی) در ایران انجام می شود.

۲-۶-۵- میزان ارزش تجهیزات و ماشین آلاتی که در ایران ساخته یا تولید نمی شود، لیکن شریک خارجی خود را متعهد و ملزم می نماید که نسبت به سامان دادن تولید آنها در ایران با همکاری سازندگان خارجی این ماشین آلات و تجهیزات (منفرداً) و یا مشترکاً با سازندگان ایرانی اقدام نماید.

۲-۶-۶- فهرست آنچه که، با ارجاع کار به مشارکت ایرانی - خارجی توسط شریک خارجی مشارکت پس از اجرای موضوع قرارداد به عنوان منافع کشور ایرانی به صورت ماندگار در کشور ایجاد شده و بجا می ماند. (BENEFIT FOR IRAN)

۲-۷- خرید لیسانس و واگذاری مهندسی پایه به صاحب لیسانس منتخب، در صورتی که از طریق شرکتهای و موسسات ایرانی میسر نباشد، با رعایت ماده ۱۰۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی و با تأیید بالاترین مقام وزارتخانه یا دستگاه اجرایی، از شرکت های خارجی مجاز است.

۳- در موارد زیر اخذ مجوز از شورای اقتصاد الزامی است.

ماده ۴ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است به منظور حمایت از شرکتهای ایرانی و

افزایش توان تولید و ارایه خدمات موضوع این قانون نسبت به موارد زیر اقدام نماید.

۱ - گشایش اعتبار و یا صدور مجوز گشایش اعتبار توسط بانکهای تجاری در چهارچوب قوانین بودجه های سنواتی و تسهیلاتی ارزی دستگاههای اجرایی حسب درخواست دستگاه ذیربط به نفع شرکتهای ایرانی یا مشارکت ایرانی - خارجی به صورت قابل تقسیم و یا اتکائی که طرف قرارداد دستگاههای اجرایی موضوع این قانون می باشد .

۲ - صدور ضمانت نامه های مورد شرکتهای و مؤسسات برای مناقصه ها و قراردادهای موضوع این قانون براساس مصوبات هیات وزیران.

۳ - افتتاح حساب ارزی و نیز صدور اجازه استفاده از ارزی که توسط مؤسسات و شرکتهای مهندسی مشاور یا پیمانکاری ساختمانی تاسیساتی ، تجهیزاتی ، بازرسی فنی داخلی در پیمانها و قراردادهای ارزی یا ارزی ریالی مربوط ، اعم از پیمانها و قراردادهای بخش دولتی یا غیر دولتی حاصل می شود با رعایت مصوبات هیات وزیران .

ماده ۵ - وزارت امور اقتصادی و دارائی از تاریخ تصویب این قانون مکلف است :

۳- ۱ - برای ارجاع کار به مشارکت ایرانی - خارجی مشروط بر اینکه حداقل سهم ارزشی کار طرف ایرانی ۵۱٪ باشد.

۳- ۲ - ارجاع کار به شرکت یا موسسه ایرانی و یا مشارکت ایرانی - خارجی که انجام کمتر از ۵۱٪ ارزش قرارداد را در داخل کشور تعهد نموده باشد .

۴ - روش اخذ مصوبه از شورای اقتصاد:

۴- ۱ - درخواست بالاترین مقام دستگاه اجرایی به همراه موارد زیر برای طرح در شورای اقتصاد، به سازمان ارائه می گردد:

- گزارش کامل اقدامات انجام شده موضوع بندهای (۲- ۳) و (۲- ۶) این دستورالعمل .

- تفاهم نام بین فیما بین شرکت ایرانی و خارجی مورد نظر دستگاه اجرایی برای ارجاع کار به مشارکت ایرانی - خارجی.

۴- ۲ - دبیرخانه شورای اقتصاد گزارش مذکور را برای بررسی به دبیرخانه کمیته کارشناسی نظارت ارسال می نماید. نتایج بررسی کمیته مذکور از طریق دبیرخانه مربوطه، در اختیار دبیرخانه شورای اقتصاد قرار می گیرد.

دبیرخانه شورای اقتصاد، گزارش نتایج بررسی کمیته کارشناسی نظارت را برای اخذ تصمیم نهایی در اختیار شورای اقتصاد قرار می دهد.

ستاری فر - معاون رئیس جمهوری و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

- ۱ - ظرف مدت دو ماه با مشارکت سازمان برنامه و بودجه آئین نامه مربوط به پوشش بیمه قراردادهای موضوع این قانون به خصوص در مورد تضمین پرداخت و ضمانتنامه ها را توسط بیمه های ایرانی تهیه و به تصویب هیات وزیران برساند .
- ۲ - خروج ماشین آلات و تجهیزات مورد نیاز فعالیت در خارج از کشور به صورت صادرات موقت با ارائه سفته معادل ارزش صادراتی اقلام و با تایید وزیر وزارتخانه ذیربط و یا سازمان برنامه و بودجه مجاز باشد .
- ۳ - ایجاد تسهیلات لازم برای خروج مصالح - لوازم و کالاهای مصرفی مورد نیاز اجرای قراردادهای خارج از کشور.
- ۶ - معافیت کارگران اعزامی موضوع قراردادهای صدور خدمات فنی به خارج از کشور از پرداخت عوارض خروج به شرط داشتن کارنامه شغلی از وزارت کار و امور اجتماعی است .

ماده ۷

- الف - وزارت کار و امور اجتماعی از تاریخ تصویب این قانون مکلف است کارنامه شغلی برای کلیه کارگران ایرانی که در ارتباط با صدور خدمات فنی اعزام می شوند صادر و مراتب را به سازمان تامین اجتماعی جهت وصول حق بیمه و تحت پوشش قرار دادن آنها اطلاع دهد.
- ب - سازمان تامین اجتماعی مکلف است با دریافت حق بیمه افراد مذکور در قانون تامین اجتماعی ، آنها را بیمه نماید.

ماده ۸ - وزارتخانه های صنعتی مکلفند در پایان هر سال آن بخش از کالاهای صنعتی را که قادر به ساخت آنها در داخل می باشند از نظرنوع و مشخصات فنی ، تعداد و زمان ساخت به دستگاههای اجرائی موضوع این قانون اعلام دارند.

قانون فوق مشتمل بر هشت ماده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ دوازدهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۲ به تایید شورای نگهبان رسیده است .

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی اکبر ناطق نوری